

MASOFAVIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALAR ISHONCHI SHAKLLANISHINING PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI

Nozimov Jaxongir Toxirovich

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada masofaviy ta'lim sharoitida talabalar ishonchining shakllanishi va unga ta'sir etuvchi psixologik mexanizmlar tahlil qilinadi. Talabalarning ta'lim jarayoniga bo'lgan ishonchi ularning motivatsiyasi, o'ziga bo'lgan ishonchi, o'qituvchi bilan o'zaro munosabatlari hamda ta'lim muhitining sifati bilan chambarchas bog'liqdir. Masofaviy ta'limning an'anaviy ta'limdan farqli jihatlari, o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalari va psixologik qo'llab-quvvatlashning roli muhim omillar sifatida ko'rib chiqiladi.

Ishonch shakllanishining psixologik mexanizmlari, jumladan, interaktiv ta'lim usullari, ijtimoiy hamkorlik, rag'batlantirish tizimlari va o'qituvchilarning qo'llab-quvvatlashi tahlil etiladi. Shuningdek, talabalar ishonchini shakllantirish va mustahkamlash uchun samarali strategiyalar va usullar taklif qilinadi. Ishonchning mustahkamlanishi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi va masofaviy ta'limda sifatli ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Maqola masofaviy ta'limda psixologik ishonch muammolarini chuqur o'rganish va kelgusida ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga yo'naltirilgan.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim / o'quv jarayoni / motivatsiya turlari va shakllari / nazariya va yondashuv / masofaviy ta'lim modellari / psixologik qo'llab-quvvatlash

PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF STUDENT CONFIDENCE FORMATION IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING

Nozimov Jakhongir Takhirovich

is a lecturer

at the Asian international university

Annotation: This article analyzes the formation of student confidence in distance learning and the psychological mechanisms that influence it. Students' confidence in the learning process is closely related to their motivation, self-confidence, interaction with the teacher, and the quality of the learning environment. The differences between distance learning and traditional education, students' independent work skills, and the role of psychological support are considered as important factors.

Psychological mechanisms of confidence formation are analyzed, including interactive learning methods, social interaction, incentive systems, and teacher support. Effective strategies and methods for building and strengthening student confidence are also proposed. Strengthening confidence serves to increase the effectiveness of the learning process and expands the opportunities for obtaining quality education in distance learning.

The article aims to provide an in-depth study of the problems of psychological trust in distance education and develop practical recommendations aimed at improving the quality of education in the future.

Keywords: distance learning / learning process / types and forms of motivation / theory and approach / distance learning models / psychological support

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ФОРМИРОВАНИЯ УВЕРЕННОСТИ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Нозимов Джахонгир Тахирович

преподаватель Азиатского международного университета

Аннотация: В статье анализируется формирование уверенности студентов в дистанционном обучении и психологические механизмы, на него влияющие. Уверенность студентов в процессе обучения тесно связана с их мотивацией, уверенностью в себе, отношениями с учителем и качеством учебной среды. Важными факторами считаются различия между дистанционным и традиционным обучением, навыки самостоятельной работы студентов и роль психологической поддержки.

Анализируются психологические механизмы формирования доверия, включая интерактивные методы обучения, социальное взаимодействие, системы стимулирования и поддержку учителя. Также предлагаются эффективные стратегии и методы для формирования и укрепления уверенности учащихся. Укрепление доверия способствует повышению эффективности образовательного процесса и расширяет возможности получения качественного образования в дистанционной форме обучения.

Целью статьи является углубленное исследование проблем психологического доверия в дистанционном образовании и разработка практических рекомендаций, направленных на повышение качества образования в будущем.

Ключевые слова: дистанционное обучение / процесс обучения / типы и формы мотивации / теория и подход / модели дистанционного обучения / психологическая поддержка

Masofaviy ta'lim – bu zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini an'anaviy darsxonadan tashqarida tashkil etish shaklidir. Bu usulda ta'lim olish uchun talabalar va o'qituvchilar bir joyda bo'lishi shart emas, o'quv jarayoni onlayn yoki offlayn shaklda amalga oshiriladi. Masofaviy ta'lim turli shakllarda bo'lishi mumkin:

- Синхрон – real vaqt rejimida darslar olib boriladi (videokonferensiyalar, onlayn seminarlar, vebinarlar).
- Асинхрон – o'quv materiallarini mustaqil o'rganish imkoniyati (elektron darsliklar, yozib olingan videodarslar, test va topshiriqlar).

Masofaviy ta'limning dolzarbligi

Masofaviy ta'lim bugungi kunda juda dolzarb bo'lib, quyidagi sabablar bilan izohlanadi:

1. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi – internet va kompyuter texnologiyalari ta'limni istalgan joydan olish imkoniyatini yaratdi.
2. Global pandemiyalar ta'siri – COVID-19 kabi holatlar an'anaviy ta'lim jarayonini to'xtatmaslik uchun masofaviy o'qitish muhimligini ko'rsatdi.

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

3. Ta'limga kengroq kirish imkoniyati – chekka hududlardagi yoki band odamlar uchun ta'lim olish imkonini beradi.
4. Moslashuvchanlik – talabalar o'z vaqtlarini mustaqil rejalashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.
5. Ta'lim xarajatlarini kamaytirish – sayohat va yashash xarajatisiz ta'lim olish imkoniyati yaratiladi.
6. Doimiy o'qish imkoniyati – ish bilan band bo'lgan kishilar ham o'qish va malakasini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Masofaviy ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib, uning samaradorligi va qulayligi tufayli dunyo bo'ylab keng tarqalmoqda.

Talabalarining ta'lim jarayoniga bo'lgan ishonchi – bu ularning ta'lim sifati, o'qituvchi va ta'lim muassasasiga bo'lgan ishonch darajasini ifodalovchi psixologik holatdir. Bu tushuncha talabalar motivatsiyasi, akademik faolligi va natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ishonch quyidagi omillarga bog'liq bo'lishi mumkin:

1. **O'qitish sifati** – o'qituvchilarning malakasi, ularning pedagogik yondashuvi va dars o'tish uslubi.
2. **Ta'lim muhitining ishonchliligi** – ta'lim muassasasining akademik tamoyillarga amal qilishi, adolatli baholash tizimi va shaffoflik.
3. **O'quv dasturining mosligi** – bilim berish jarayonining mehnat bozori va talabalar ehtiyojlariga muvofiqligi.
4. **Talabalar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlar** – talabalar o'zlarini eshitilgan va qadrlangan deb his qilishi muhim.
5. **Ta'lim natijalari va kutilmalari** – talabalar ta'lim orqali kelajakda o'zlari uchun yaxshi imkoniyatlar yaratishlariga bo'lgan ishonch.

Agar talabalar ta'lim tizimiga ishonch bildirishsa, ular bilim olishga faolroq yondashadi, qiyinchiliklarni yengishda qat'iyatli bo'lishadi va akademik natijalari yaxshilanadi. Shu bilan birga, ishonchning pastligi motivatsiyaning pasayishi, bilim olishga qiziqishning yo'qolishi va natijada past akademik ko'rsatkichlarga olib kelishi mumkin.

Ishonch shakllanishining psixologik ahamiyati inson hayotida muhim rol o'ynaydi. Ishonch – bu shaxsning o'ziga, atrofdagilarga va hayotiy voqealarga bo'lgan ijobiy munosabatini ifodalovchi psixologik holatdir. Uning shakllanishi va rivojlanishi inson ruhiy barqarorligi, muvaffaqiyati va munosabatlarining mustahkamligiga bevosita ta'sir qiladi.

Ishonchning psixologik ahamiyati:

1. **Shaxsiy o'sish va o'zini anglash**
Ishonch insonning o'z qobiliyatlariga ishonishiga, maqsadlarga erishish uchun dadil harakat qilishga yordam beradi. Bu esa shaxsiy rivojlanishning asosiy omillaridan biridir.
2. **Ruhiy barqarorlik va stressga chidamlilik**
O'ziga bo'lgan ishonch ruhiy barqarorlikni oshiradi, depressiya va xavotir darajasini kamaytiradi.

Ishonchli insonlar qiyinchiliklarni yengilroq qabul qilishadi va stressli vaziyatlarda ijobiy yo‘l topishga moyil bo‘ladilar.

3. **Ijtimoiy munosabatlarda muvaffaqiyat**

Ishonch odamlar orasidagi munosabatlarning asosini tashkil etadi. O‘ziga va boshqalarga ishonadigan insonlar boshqalar tomonidan ham ishonchli deb qabul qilinadi, bu esa ijtimoiy hayotda muvaffaqiyatli bo‘lishga yordam beradi.

4. **Yetakchilik va jamoaviy ishda samaradorlik**

Ishonch yetakchilik qobiliyatini oshiradi. Yetakchilar o‘zlariga ishongan holda qaror qabul qilishadi va jamoani muvaffaqiyat sari yetaklashadi.

5. **Muvaffaqiyat va motivatsiya**

O‘ziga ishongan inson o‘z oldiga qo‘yilgan maqsadlarga erishish uchun yuqori motivatsiyaga ega bo‘ladi. U muvaffaqiyatsizliklardan qo‘rqmaydi, balki ularni yangi imkoniyat sifatida qabul qiladi.

Ishonch shakllanishiga ta’sir qiluvchi omillar:

- Bolalik davridagi tarbiya va ota-onaning munosabati
- Shaxsiy tajribalar va o‘rganilgan saboqlar
- Ijtimoiy muhit va jamiyatdagi o‘rni
- Ichki motivatsiya va maqsadlarga intilish

Ishonch shakllanishi insonning hayotdagi muvaffaqiyati, ruhiy holati va munosabatlarining mustahkamligi uchun muhim ahamiyatga ega. Uni rivojlantirish uchun inson o‘z ustida ishlashi, o‘zini hurmat qilishi va doimiy o‘sishga intilishi kerak.

Masofaviy ta’lim sharoitida talabalar ishonchini shakllantirish muhim psixologik va pedagogik jarayondir. An’anaviy ta’limga qaraganda, masofaviy ta’limda talabalar mustaqil ishlashlari, motivatsiyasini saqlab qolishlari va o‘z bilimlariga ishonch hosil qilishlari muhim hisoblanadi.

Masofaviy ta’limda talabalar ishonchini shakllantirishning muhim jihatlari

1. Ta’lim jarayonida ochiqlik va samarali kommunikatsiya

- Talabalar va o‘qituvchilar o‘rtasida ishonchni shakllantirish uchun ochiq muloqot muhim.
- Savollarga tezkor va aniq javob berish, fikr-mulohazalar bilan o‘rtoqlashish talabalar ishonchini oshiradi.
- Virtual ofis soatlari va maslahat sessiyalarini tashkil etish talabalar o‘zlarini e’tiborda his qilishlariga yordam beradi.

2. Mustahkam ijtimoiy muhit yaratish

- Masofaviy ta’limda talabalar ko‘pincha o‘zlarini yolg‘iz his qilishlari mumkin, shuning uchun jamoaviy topshiriqlar va muhokamalar muhim.
- Onlayn forumlar, guruh loyihalari va interaktiv mashg‘ulotlar orqali talabalar o‘zaro aloqada bo‘lishi ta’minlanishi kerak.
- O‘qituvchilarning qo‘llab-quvvatlovchi va motivatsion yondashuvi talabalar o‘zlariga bo‘lgan ishonchini oshiradi.

3. Aniq va realistik maqsadlar qo‘yish

- Talabalarga qisqa muddatli va uzoq muddatli ta'lim maqsadlarini tushuntirish ularning yo'nalishini aniqlashtiradi.

- Kurs mavzulari va baholash mezonlarining aniq bayon qilinishi talabalar o'z bilimlarini baholashda ishonchli bo'lishlariga yordam beradi.

4. O'z-o'zini baholash va refleksiya imkoniyatlari yaratish

- Talabalar o'z bilimlarini mustaqil baholashlari uchun testlar, muhokamalar va amaliy topshiriqlar berilishi kerak.

- Ularning bilim va ko'nikmalaridagi o'sishni ko'rsatadigan tizimli fikr-mulohazalar berish foydalidir.

5. Innovatsion texnologiyalar va interaktiv ta'lim usullaridan foydalanish

- Vizual va interaktiv ta'lim materiallari (videodarslar, simulyatsiyalar, virtual laboratoriyalar) orqali o'qish jarayoni qiziqarli bo'lishi kerak.

- Gamifikatsiya elementlari (ballar, reyting tizimlari, mukofotlar) talabalarni qo'shimcha rag'batlantiradi.

6. Mustaqil ta'lim va o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish

- Talabalarga o'z-o'zini boshqarish strategiyalarini o'rgatish (vaqtni samarali boshqarish, o'quv rejalashtirish).

- Ularga o'z ta'lim jarayonlarini nazorat qilish uchun turli vositalar taqdim etish (rejalashtiruvchi dasturlar, eslatmalar, taqvimlar).

7. Rivojlanish va muvaffaqiyatni tan olish

- Talabalarni rag'batlantirish va ularning yutuqlarini e'tirof etish ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

- Progressni ko'rsatib borish va talabalarning o'zlarini rivojlantirishlari uchun tavsiyalar berish foydalidir.

Masofaviy ta'limda talabalar ishonchini shakllantirish uchun samarali kommunikatsiya, ijtimoiy muhit, aniq maqsadlar, interaktiv ta'lim vositalari va motivatsion yondashuv muhim rol o'ynaydi. Ularning mustaqil o'rganish qobiliyatlarini oshirish ham ishonch shakllanishiga ijobiy ta'sir qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nozimov, J. (2024). Talabalar masofaviy ta'lim jarayonida ishonch tuyg'usini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(10), 384-388.

2. Toxirovich, N. J. (2024). MASOFAVIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARDA MOTIVATSION HISSINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(1), 180-184.

3. Nozimov, J. (2024). TALABALARDA MASOFAVIY TA'LIM JARAYONIDA ISHONCH TUYG'USINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 626-636.

4. Nozimov, J. T. (2024). PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CHILDREN FOR FORMATION OF DEVELOPMENT FOR PREPARATION FOR UNIVERSITY. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(5), 575-578.

5. Нозимов Ж. Т. и др. Социально-психологические особенности формирования духовных потребностей в профессиональном развитии студентов // *Science and Education*. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 455-459.

6. Усманова, М. Н., & Нозимов, Ж. Т. (2022). Социально-психологические механизмы интернетзависимости у студентов. *Science and Education*, 3(5), 1299-1305.
7. Nozimov, J. (2019). The use of the trainings in developing intercultural competence in students. In *Психология образования будущего: От традиций к инновациям* (pp. 112-114).
8. Nozimov, J. T., & Usmanova, M. N. (2022). SOCİO-PSYCHOLOGİCAL ASPECTS OF INTERNET ADDİCTION AMONG STUDENTS. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, 1(10), 49-51.
9. PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CHILDREN FOR FORMATION OF DEVELOPMENT FOR PREPARATION FOR UNIVERSITY. (2024). *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(5), 575-578.
<https://mjstjournal.com/index.php/mjst/article/view/1502>
10. Toymurodov, A. (2023, December). MODERN INTERPRETATION OF PSYCHODIAGNOSTICS AND PSYCHOCORRECTION OF EXTREME SITUATIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 5, pp. 71-79).
11. Toymurodov, A. (2023). BASICS OF PROVIDING PSYCHOLOGICAL SERVICES TO MILITARY PERSONNEL. *Академические исследования в современной науке*, 2(24), 148-152.
12. Shuhratovich, T. A. (2025). PSIXOLOGIK TESTLAR TURLARI VA ULARNI QANDAY QO'LLASH. *Modern digital technologies in education: problems and prospects*, 2(1), 8-15.
13. Abdurahmon, T. (2025). BOLALAR PSIXOLOGIYASINI O 'RGANISH ULARNING RIVOJLANISH JARAYONLARI. *Modern digital technologies in education: problems and prospects*, 2(1), 16-21.
14. Abdurahmon, T. (2025). STRESSNI EKSPERIMENTAL TAHLIL QILISH. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(1), 51-56.
15. Abdurahmon, T. (2025). XOTIRA VA ESLAB QOLISH JARAYONLARINI. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(1), 57-62.
16. Abdurahmon, T. (2025). PSIXOLOGIYADA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARINI EKSPERIMENTAL TADQIQ QILISH. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(1), 1-7.
17. Abdurahmon, T. (2025). PSIXOLOGIYADA NEYROEKSPERIMENTLARNING AHAMIYATI. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(1), 14-20.
18. Abdurahmon, T. (2025). KOGNITIV PSIXOLOGIYA INSONNING ONG JARAYONLARI. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(1), 8-13.
19. Sayfutdinov Feruz Ilniyoz o'g'li. (2023). XX ASR 2-YARMI XXI ASR BOSHLARI ZARAFSHON VOHASIDA ETNOSLARARO MUNOSABATLAR. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIIY JURNALI*, 3(9), 1–5. Retrieved from <https://sciencebox.uz/index.php/ajed/article/view/7941>
20. Sayfutdinov, F. (2024). MANG'IT AMIRLARI DAVRIDA BUXORO AMIRLIGI ME'MORCHILIK SOHASI RIVOJI. *Modern Science and Research*, 3(10), 620–629. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/45335>
21. Ilniyazovich, S. F. (2024). *Historiography of Various Expeditions and their Results in the Regions Inhabited by Karakalpaks in the First Half of the 20th Century*. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4 (9), 159–165.